

VĖJO ENERGETIKOS NAUJIENOS

www.lvea.lt

Gerbiamieji,

2016 m. lapkričio 4 dieną įsigaliojo galbūt svarbiausia šio amžiaus tarptautinė sutartis – Paryžiaus susitarimas. Jame numatytos priemonės kovai su viena didžiausių grėsmių žmonijos egzistavimui – klimato kaita.

Susitarimas ypatingas ir tuo, kad įsigaliojo per rekordiškai trumpą laiką – 328 dienas. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad dokumentą pasirašė net 193 valstybės, iš kurių 113 jau suspėjo jį ir ratifikuoti. Tokio masto susitarimo įsigaliojimas per šitokį trumpą laiką yra beprecedentis įvykis tarptautinės teisės istorijoje.

Galime pasidžiaugti, kad Paryžiaus susitarimą jau ratifikavo ir dvi didžiausios pasaulio valstybės-teršėjos: Kinija ir JAV. Toks valstybių lyderių sąmoningumas ir ryžtas tik patvirtina klimato kaitos žmonijai keliamo pavojaus mastą.

Paryžiaus susitarime numatyta daug dėmesio ir investicijų nukreipti į atsinaujinančių išteklių energetiką, kuri yra vienas kertinių akmenų pereinant prie mažai anglies dvideginio išmetančios ekonomikos, ir siekiant sulėtinti klimato kaitą.

Viena diena anksčiau (lapkričio 3 d.) Lietuvos Respublikos Seime naujiesiems parlamentarams įteikti Seimo nario pažymėjimai. Šis Seimas turės net 82 naujus narius. Sveikiname visus Tautos išrinktuosius ir norime jiems palinkėti ryžto bei sėkmės darbuose!

Valdžios atstovai dažnai kalba apie sėkmingą Lietuvos išsilaisvinimą iš Rusijos energetinio šantažo gniaužtų. Tai pavyko padaryti pastačius Klaipėdos suskystintų dujų terminalą ir nutiesus jungtis su Švedija ir Lenkija. Džiaugtis yra kuo, tačiau kol importuojame 70 proc, elektros energijos, iki tikrosios energetinės nepriklausomybės mums dar toli.

Tačiau Lietuva turi galimybę ne tik tapti energetiškai nepriklausoma, bet ir aktyviai prisidėti prie Paryžiaus susitarimo, kurį Lietuva taip pat jau ratifikavo, tikslų įgyvendinimo. Tam turime patvirtinti toliaregišką Nacionalinę energetikos strategiją, joje numatant tikslą mažinti anglies dvideginio išmetimus, ir vystyti atsinaujinančių išteklių energetiką, suteikiant svarbią vietą vėjui, kuris šiandien yra švariausias ir pigiausias elektros energijos šaltinis.

Tikimės, kad šis nedidelis leidinys padės Jums geriau suprasti vėjo energetikos privalumus ir sudarys teigiamą įspūdį apie tolesnio vėjo energetikos vystymo Lietuvoje ir pasaulyje perspektyvas.

Su geriausiais linkėjimais,

Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos direktorius
Aistis Radavičius

Taip pat skaitykite:

Vėjo energetika Lietuvoje: potencialą varžo tik įstatymai

2030 m. vėjas gamins ketvirtį Europai reikalingos elektros

Vėjo energetika – nebe nišinė sritis, bet plėtra ES turėtų vykti nuosekliau

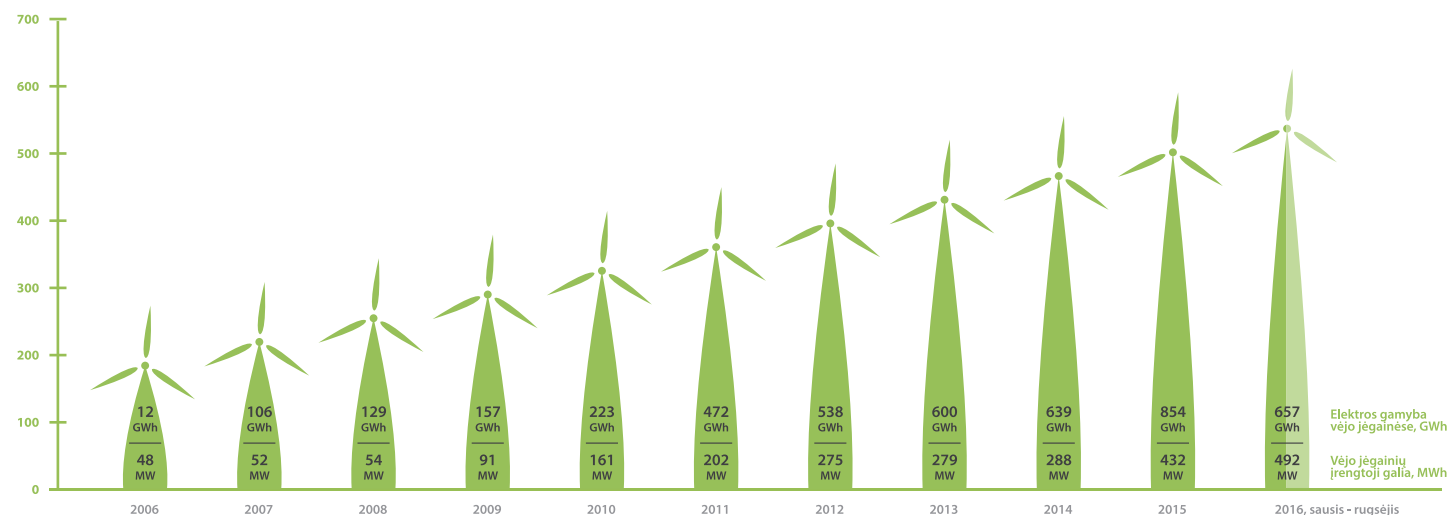
2 - 3 p.

Vėjo energetika Lietuvoje: potencialą varžo tik įstatymai

Iš visų vietinių išteklių vėjas Lietuvoje generuoja daugiausiai elektros, o gamybos apimtys auga kiekvienais metais. Į vėjo energetiką šalyje per 10 plėtros metų investuota apie 800 mln. eurų. Tobulėjant technologijoms vėjo jėgainės elektrą gamina vis efektyviau ir pigiau. Tačiau tolesnei sektoriaus plėtrai Lietuvoje trukdo įstatymų numatyta riba – jau praktiškai pasiekta maksimali suminė 500 MW prie elektros tinklo prijungtų jėgainių galia.

Nors politiniai sprendimai dėl tolesnės plėtros stringa, Lietuvos gyventojai vėjo energetiką palaiko vis labiau. Šiomet „Baltijos tyrimų“ atlikta apklausa rodo, kad vėjo energetiką palankiai vertina net 88 proc. lietuvių. Pasitikėjimas vėjo energetika stabiliai auga jau kelis metus iš eilės. 2013 m. ir 2014 m. atliktose analogiškose apklausose apie ją teigiamai atsiliepė 81 proc. respondentų.

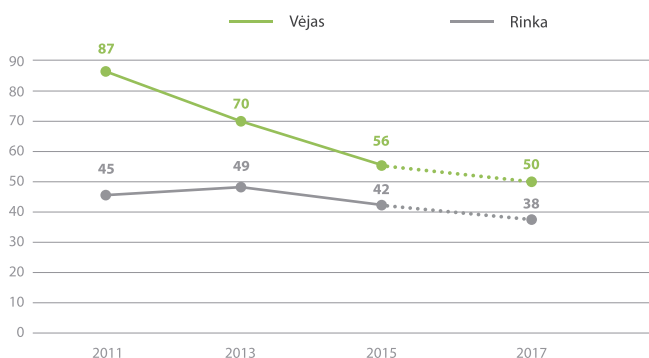
VĖJO ENERGETIKA LIETUVOJE

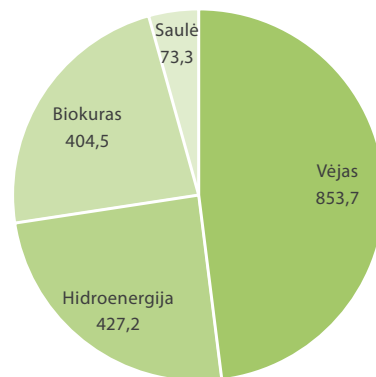
Elektros perdavimo sistemos operatoriaus „Litgrid“ duomenimis, sausį-rugsėjį šalyje iš viso suvartota 7,361 TWh elektros. Vėjo jėgainėse pagaminta 657 GWh. Taigi jos patenkinio beveik 9 proc. viso Lietuvos elektros poreikio. 657 GWh yra 19 proc. daugiau, nei pernai per tą patį laikotarpį. 2015 m. sausį-rugsėjį vėjo jėgainės sugeneravo 511 GWh. 2014 m. per pirmus tris ketvirčius vėjo jėgainių parkai pagamino 366 GWh. Per dvejus metus gamyba išaugo beveik 80 proc.

Visgi Lietuvos rezultatai nėra įspūdingi lyginant, pavyzdžiui, su pusantrą karto mažesne Danija. Šioje šalyje iš vėjo pagaminama 42 proc. suvartojamos elektros. Tai yra net 15 teravatvalandžių. Palyginimui, Lietuvoje kasmet iš viso suvartojama tik 10 teravatvalandžių.

VĖJO JĖGAINIŲ GAMINAMOS ELEKTROS KAINOS LIETUVOJE, Eur/MWh

ELEKTROS GAMYBA IŠ ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ LIETUVOJE, GWh

AEI dalis pagal pagamintą elektros energijos kiekį 2015 m.
(Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas)

Per dešimtmetį sektoriaus plėtros, Lietuvoje statomų jėgainių efektyvumas pakilo nuo 27 proc. iki 40 proc. Todėl jėgainės gamina vis daugiau elektros, o vėjo energijos kaina per paskutinius 5 metus nuolat mažėjo. Paskutinio aukciono metu buvo pasiekta, kad vėjo jėgainių pagaminta elektra bus pardavinėjama po 56 Eur/MWh. Manoma, kad jeigu 2017 m. būtų surengtas kitas aukcionas, jame vystytojų pasiūlyta kaina gali dar sumažėti iki 50 Eur/MWh. Šios kainos yra mažesnės už tas, kurias pardavinėdamos savo pagamintą energiją nustato šiluminės elektrinės.

2030 m. vėjas gamins ketvirtą Europai reikalingos elektros

Giles Dickson, Europos vėjo elektrinių asociacijos vadovas

Europos vėjo energetikos asociacija Wind Europe skaičiuoja, kad jos narių apyvarta kasmet siekia 72 milijardus eurų. Šis skaičius didesnis nei jungtinis Lietuvos ir Latvijos BVP. Maža to, industrijoje dirba apie 330 tūkst. žmonių.

Šiandien bendra Europos vėjo elektrinių galia siekia 146 GW (135 GW sausumoje ir 11 GW jūroje). Tai sudaro apie 17 proc. visų Europos elektrinių galios. Kartu visos vėjo jėgainės kasmet pagamina vidutiniškai apie 12 proc. visos žemynės suvartojamos energijos. Priėmus tinkamus sprendimus, 2030 m. vėjas galėtų gaminti ketvirtadalį visos Europos energijos.

Tarptautinė vėjo energetikos asociacija (WWEA) skaičiuoja, kad Europoje instaliuotų vėjo jėgainių bendra galia per penkerius metus pakils nuo 146 GW iki 206 GW. O 2030 m. vėjas gamins apie 23 proc. Europos energijos. Vien jūrinės vėjo energetikos pajėgumas turėtų pasiekti 60 GW.

Vėjo energetikos plėtra tiesiogiai priklausys nuo ES ir jos valstybių narių strategijos bei ambicingumo. Pagal galiojančią ES Atsinaujinančių energijos išteklių direktyvą ES/28/2009, visos ES šalys šiandien tebėra įpareigosos pasiekti joms numatytus individualius tikslus, numatančius kokią jų rinkos dalį 2020 m. turėtų užimti atsinaujinanti energetika. 2030-iesiems valstybės narės nebeturės atskirų tikslų. ES turės vieną bendrą strateginį tikslą, o atskiros šalys narės savo strategijas privalės formuoti atsižvelgdamos į šį tikslą savarankiškai, tačiau kontroliuojant Europos Komisijai. Šiuo metu Europos Komisija siūlo kompromisą ir ne itin ambicingą tikslą, kad iki 2030 metų atsinaujinantys energijos ištekliai sudarytų 27 procentus ES elektros energijos suvartojimo.

Vėjo energetika – nebe nišinė sritis, bet plėtra ES turėtų vykti nuosekliau

Dar 2000 m. vėjo energetika buvo nišinis sektorius. Bendra ES vėjo jėgainių parkų sausumoje galia tuo metu tesudarė tik apie 2 proc. bendros elektrinių galios. Per pastaruosius penkiolika metų situacija ženkliai pasikeitė. Skaičiuojama, kad bendra visos Europos Sąjungos vėjo jėgainių galia 2015 m. siekė 15 proc. visų ES instaliuotų elektrinių galios. Vėjas šiandien pagėsus elektra aprūpinti 87 milijonus namų ūkių.

Vėjo energetika turi ir didžiulę ekonominę reikšmę. Visos ES statomos vėjo jėgainės čia ir gaminamos. ES yra vėjo energetikos technologijų lyderis pasaulyje. Trys iš penkių didžiausių vėjo jėgainių gamintojų pasaulyje veikia būtent ES. Statant vėjo jėgainių parkus tiesiami keliai, finansuojamos bendruomenės, mokama nuoma žemės savininkams.

Sausumos vėjo energetika šiuo metu yra pigiausia iš naujai instaliuojamų elektrinių rūšių Europoje. Jūrinės vėjo energetikos kaina vis dar yra aukštesnė, bet ir jos kainos krenta greičiau nei tikėtasi. Šių metų birželį vėjo energetikos industrijos atstovai pasirašė susitarimą, kuriuo įsipareigojama iki 2025 m. jūrinės vėjo energijos kainą sumažinti iki 80 Eur/MWh. Visgi iškart po to įvykusių aukcionų rezultatai patvirtino, kad tiek ilgai laukti nereikės. Nyderlanduose jūrinėse elektrinėse bus gaminama elektra už 73 Eur/MWh, o Danijoje krito net iki 49,99 Eur/MWh! Pridėjus prijungimo prie elektros tinklo kaštus, energijos gamybos kaina vėjo elektrinėse jūroje jau dabar siekia maždaug 80 Eur/MWh.

Nepaisant didelio ES vėjo energetikos rinkos augimo, ji jau nebėra didžiausia vėjo rinka pasaulyje. Europą aplenkė Kinija. Bendra vėjo jėgainių instaliuota galia Kinijoje 2015 m. aplenkė ES: Kinijoje 2015 m. duomenimis buvo instaliuota 145,1 MW, o ES – 141,6 MW vėjo jėgainių galios.

Atskirose Europos Sąjungos valstybėse ši sritis vis dar varžoma pertekliniais reguliavimais, o perėjimas nuo subsidijavimo prie lygiaverčio įsitraukimo į energijos rinką vyksta ne taip lengvai kaip norėtųsi. Tačiau gamybos kaštai nuolat krenta, todėl vėjo kaina nuosekliai mažėja ir artėja prie rinkos kainų.

ES valstybių narių politika vėjo energetikos atžvilgiu yra gana netolygi. Sprendimai kartais priimami neapgalvotai, o neretai ir atšaukiami. Šiandien į sausumos vėjo energetiką kryptingai investuoja mažiau šalių narių nei prieš penkerius metus.

Atsižvelgiant į šiuos neigiamus signalus, Europos Komisija 2016 m. lapkričio 30 d. išleido pasiūlymus, kuriais remiantis, atsinaujinančių išteklių energetika bus plėtojama ir po 2020 m., o šalys narės turės planuoti paramos schemas į ateitį bei negalės jų keisti retrospektyviai. Šalys yra skatinamos naudoti paramos schemas, priartinančias atsinaujinančią energetiką dar arčiau rinkos sąlygų. Europos Komisija taip pat siūlo labiau išnaudoti bendradarbiavimo mechanizmus tarp valstybių narių – statistinius energijos perdavimus, bendrus valstybių narių projektus ar bendras paramos schemas. Valstybės narės privalės palaipsniui atverti paramą kitoms narėms, su kuriomis jungia tiesioginės linijos. Tai reiškia, kad ateityje atsiras galimybių statyti VE parkus Lietuvos teritorijoje net nesinaudojant Lietuvos valstybinėmis lėšomis.